

OBSAH.

Na hradě bohatého rytíře Rodoslava jest od nějakého času hlučno a veselo. Zavítali sem tři vzácní hosté urozené krve, dávní to přátelé pána hradu, by o ruku Militky, jediné dcery jeho, požádali. Rodoslav spatřuje v každém z nich důstojného ženicha své dcery a ponechává proto volbu na vůli její. Militka však, majíc tajně v lásce Vítka, syna hradníkova, stále s ní odkládá a hledí všelikými výmluvami otce od úmyslu toho odvrátiti. Ženichové ale na Rodoslava, stálým odkazováním na pozdější dobu rozmrzeného, tak naléhají, že konečně přísně zakročí a přikáže, by pro jednoho z nich se rozhodnula, k čemuž jí na rozmyšlenou pouze krátkou dobu ponechává. Okamžik ten již nastati má.

Na hradě očekávají ho s toužebností při plném stole urození ženichové a Rodoslav; v podhradí pak panošové a pážata, kde sobě statečně připijí. Jediné Vítek neběře na tomto všeobecném veselí zde podílu a smuten opodál stojí — očekává okamžiku, který pohřbiti má veškeré jeho naděje, který zničití má jediný jeho poklad — jeho lásku. Nenalézá v ničem půvabu a na vyzvání přítele svého Zdeňka, aby také k bezstarostné společnosti jejich se přidružil a s nimi na hrad k veselé zábavě se odebral, ani neodpovídá a odvrací se. Po odchodu soudruhů svých setkává

se s Militkou. Opustila společnost na hradě, by teskné duši své poněkud ulevila a u Vítka útěchy nalezla. Zde překvapí je Zdeněk; jedině on o lásce jejich věděl a nepříznivými okolnostmi lásky jejich jat, o tom přemýšlel, jak by se zálet rytířů překaziti mohl. V čiperné hlavě jeho, při pěnivém víně zrodil se právě k tomu účelu plán. S radostnou tváří vyjevuje záměr, kterým lze zbaviti se nenáviděných ženichů. Poznal jejich slabé stránky a ví, že ve zkoušce statečnosti, k níž použito býti má vymyšlené hrůzné události o zemřelém poutníku ve hrobce hradní, ani jediný neobstojí. Návrh přijat. Vítek a Zdeněk opouští Militku — přichází právě Rodoslav, pohřešující přítomnosti dcery své, s úmyslem přemluvití ji, by vyslechla ještě jednou statečné rytíře, než přistoupí k volbě. Militka svoluje a ženichové přicházejí. První, Strachota, hledí se nevěstě zalíbiti chválou slavných činů svých; druhý, Milinský, učností svou; třetí, Bukovec, nabízením klidného, pohodlného života. Militka, uznávajíc dobrou vůli všech tří ženichů, hodlá se dle rady Zdeňka rozhodnouti jen pro onoho z nich, jenž ve zkoušce statečnosti nejlépe obstojí. Ženichové i Rodoslav, kterémuž čest přikazuje, by pouze statečného za zetě svého přijal, k přání jejímu svolují.

Mimo to žádá Rodoslav, aby beze hněvu a nevěle věc se ukončila, slavný slib, ježž také ženichové veřejně skládají: že ten z nich dobrovolně odstoupí, jenž by úlohu danou nevyplnil. (Jednání první.)

Nastává noc — doba osvědčení statečnosti ženichů. Do hrobky, kde hrdinství jejich se dokázati má, uvádí Zdeněk s Vítkem panoše a pážata, kterým příčinu pozdní této chůze zjevuje a žádá, by k dovršení žertu pány ženichy o půl noci zpěvem duchů

postrašili. Soudruhové přijímají vesele návrh ten a skryjí se ve hrobce.

Bodrý Zdeněk obrací se na to k Vítkovi, pochybujícím o zdaru hry této; žertovně dodává mu zmužilosti a kvapí odtud k Militce, by společně pány se zkouškou obeznámili. Vítek uzná pravdu slov jeho a jme se různé věci připravovat, při čemž zpomíná na svůj osud, štěstí a lásku. Sotva dokončil přípravy, vchází Militka s Milinským, by jej zasvětila do úkolu.

Vypravuje o zemřelém zde poutníku, jehož duch nikde pokoje nalézt nemůže, a jenž o půl noci všem vyslaným sem hlídkám hlavy bez milosti sráží. Milinský pln úzkosti a bázně naslouchá; k své útěše však hned se dovídá, že pověst tato vymyšlená a že sloužiti má pouze k potrestání chlubného hrdiny Strachoty, jehož stráží dnes poutník onen svěřen bude; sám bázliv, věří tomu, že dříve než půlnoc nastane, pověst jemu tak hlavu splete, že odtud jistě strachem uteče. Těší se již v duchu, že Strachota za projevení této bázlivosti pozbude práva na ruku Militky, a těší se tím více, když se dovídá, že pouze na něm záleží, zdaří-li se tato nástraha.

Když ale úlohu mrtvého poutníka převzítí má, jest pln strachu o svůj život. Konečně však uvěří slovům Militky, že při tom nehrozí žádného nebezpečí, a vykládá je sobě za vyznání lásky. V blaženosti, že jest milován, zapomíná na vše kolem, až jej Vítek z rozechvění toho nemile vyruší: podává mu pro mrtvého rubáš. Milinský se leká a váhá obléci roucho to. Jest však přesvědčen, že oděvu toho nezbytně potřebí — a svoluje na sebe jej vzítí. Než jeho bázeň není u konce: vzpomíná sobě na následky, kdyby jej Strachota vzdor přestrojení poznal. Vítek však jej potěší a za souhlasu jeho do-

plní oblek: obarví mu důkladně obličej, by pravděpodobnost k mrtvému byla tím větší. Nyní nezbývá než uložiti Milinského na máry, což se připamatováním Militky, že na zkoušce této, do rána-li setrvá, jediné záleží uskutečnění sňatku s ní, také stane.

Milinský osamotní. Hrobka a nezvyklé lože budí v něm strach a bázeň. Myšlénka o mrtvém a jeho duchu vtírá se mu do hlavy a uvádí jej do nesnází — na štěstí však přichází strážce jeho Strachota. Ten neleká se planých pověstí o strašidlech: přislubuje mrtvému, že směle může klidně spáti — dokud on na stráži — nikdo mu neublíží — nikdo ho neobráti — za to stojí svojí ctí a vysmívá se úloze mu svěřené, již nazývá pravou hračkou. Domýšlivostí svou přichází na myšlénku, že snad slečna mu přeje, že snad schválně tak lehce mu vítěziti dává. Ano uvěří tomu, že jej slečna miluje, neboť ostatní dva sokové dle náhledu jeho nejsou hodni lásky její — nejsou pravými rytíři, není na nich krásy ani ctnosti bohatýrské. Věří, že jediné on její se stane a připijí hlavní osobě této nastrojené hry — mrtvému poutníku. Když konvici vyprázdní, hodlá z dlouhé chvíle pobaviti se knihou, nad kterou ale, přemožen nápojem, usne.

Půlnoc se blíží a panošové dle ujednání za duchy zpívají. Milinský v úzkosti prosí Boha za ochranu. Dvanáctá bije. Silný tlukot na dvěře probudí Strachotu. Bukovec za ducha přestrojen vejde a blíží se k marám, by nebožtíka obrátil, tomu však Strachota brání. Když se potýkajíce blíže mar octnou, ulekne se Milinský bezhlavého ducha, vzkřikne a vyskočí. Strachota se zhrozí a odkvapí; za ním Milinský. Bukovec upustí strachem hlavu a kopí; nevěda kudy by ušel, spatří v předu otevřené okno, které stěží přeleze. Z tohoto hrdinství pánů rytířů

radují se panošové s Vítkem a Zdeňkem. (Jednání druhé.)

V nepříteliš pohodlném postavení nalézá se pro pohodlí zaujatý Bukovec: visí bez hlavy s okna drže se za výklenek; a že nemůže déle takto vytrvati, pustí se na zem, z níž se pomalu sbírá, žaluje při tom na lásku, která k němu tak zrádně se zachovala, a hledí odtud tiše se dostat. Nechtě se Strachotou, o němž myslí, že se po něm ještě shání, do styku přijíti, dá se v stranu, odkud Milinský přichází. Oba plni úzkosti klesají na kolena, prosíce za smilování. Bukovec, aby snáze odpuštění dosáhl, dá se mu poznati. Milinský vida neškodného Bukovce za ducha přestrojeného, trestá jej za strachy, které vytrpěl, tím, že mu nechce dáti milost. V úzkostech o život svůj hledí se Bukovec zachrániti útekem.

Přichází Strachota, rozzuřen, že zažiti musel takového zahanbení; vinu toho všeho přičítá bezhlavému duchu, a chce jej jak náleží potrestati. Náhoda mu přeje: Bukovec v nesnázích kvapí sem a spatřuje Strachotu, svého přítele; dá se mu poznati a žádá ho za pomoc proti ukrutnému nebožtíku. Strachota, by ztrestal nevčasný žert Bukovcův s ním, napřáhá již meč — to však Milinský předejde — Strachota před nebožtíkem prchá. Milinský pak, dodav si před bojácným zmužilosti, žene se za ním. Bukovec na polo zničen, očekává poslední hodinku svou.

Z počínání a honění se urozených pánů ženichů mají panošové nemalou zábavu a těší se srdečně z toho, že neobstáli. Aby novým činem žert dovršili, obklopí Bukovce, by z vlastních úst jeho průběh celé události vyzvěděli. Tento v nemalých z počátku rozpacích, podává jim vylhanou zprávu, z čehož si všichni líčeným podivením posměch tropí. Část tohoto

vypravování vyslechne také Rodoslav, který již o neblahém konci statečnosti pánů, o němž ale dosud pochybuje, Militkou a Vítkem zpraven jest. Když spatřuje však Strachotu, prosícího jej za ochranu, nemůže jinak, než uvěřiti. Nnesnázím pak Strachotovým učiní Milinský konec — dává se poznati. Strachota, vida, že vše bylo nastrojeným pro ně žertem, přísahá všem krutou pomstu. Milinský a Bukovec bojí se hrozeb jeho a chlácholí jej, Rodoslav upomíná ho na složený slib. Militka pak, aby hněv utišila, hodlá se provdati — hodlá sobě nyní chotě vyvoliti. To rytíře opět usmíří. Militka volí — svého Vítku. Rodoslav z počátku váhá dáti své přivolení; když ale Vítek nízký svůj rod čestně obhájí, požehná jim, s čímž konečně zavržení a mrzutě odcházející ženi-chové spokojení býti musí. (Jednání třetí.)

